

Artem Tidva om Sotsialnyi Ruch

Intervju med *Artem Tidva* från Sociala rörelsen [Sotsialnyi Ruch] i Ukraina. Publicerad 13 maj 2023 av *Mérce*, en nyhetsportal för oberoende vänster i Ungern.

I sina svar talade vår aktivist om Sociala rörelsens historia, aktivisternas och bundsförvanternas ståndpunkter och framtidsperspektiv. Han presenterade också sina tankar om våra visioner om en socialt rättvis återuppbyggnad efter kriget. Behovet av att hjälpa och stödja ukrainska flyktingar i Ungern betonades.

Varför kom du till Budapest, vad gör du här?

A.T.: Jag kom för att delta i en facklig konferens där tjänstemannaförbund från olika länder deltog. Den arrangerades av Europeiska fackliga federationen för offentliganställda, där jag också arbetar som facklig organisatör.

Deltog ungerska fackföreningar i evenemanget?

AT: Ja, till exempel Förenade federationen för elarbetare (EVDSZ), som är mycket aktiv i regionen och i den internationella konfederationen. Den var en av de första som erbjöd ekonomiskt stöd till den ukrainska fackföreningen för elarbetare. Det finns många exempel på sådant solidariskt samarbete mellan fackföreningar, som utgör viktiga kontakter för framtiden.

Kan du berätta om hur Sociala rörelsen bildades?

A.T.: Sociala rörelsen bildades som ett vänstersvar på protesterna kring Euromajdan. Vi började fundera över hur det kom sig att trots att inte bara yttersta högern utan också den radikala vänstern deltog i protesterna, så var det högern som vann betydande politiskt inflytande. Den framväxande Högra sektorn försökte förvandla sin närvaro på gatorna till röster, vilket inte gick särskilt bra, men inte desto mindre började flera parlamentsledamöter samarbeta med dem.

Samtidigt var vänsterrörelsen splittrad. Anarkister, trotskister, autonoma och många andra vänsterströmningar protesterade på gatorna, men lyckades inte omsätta detta i politiskt kapital: starta ett politiskt parti, komma in i parlamentet och så vidare. Så vi började samla intellektuella och fackliga aktivister som var öppna för vänsteridéer.

Vi siktade på att bli en del av fackföreningarnas och arbetarrörelsens arbete. Exempelvis deltog vi i protesterna bland trådbussförarna i Kyiv 2015-16. Vi producerade även videoinspelningar för att uppmärksamma deras situation och dåliga arbetsförhållanden. Under många år hade förare i kollektivtrafiken haft problem med försenade löneutbetalningar och bristande underhåll av infrastruktur och fordon.

Här visade sig också problemen med korruptionen. Det fanns pengar för att förbättra infrastrukturen, men de blev stulna. Arbetsgivarna tog fram dokumentation för att visa vad pengarna användes till, men i själva verket behöll de dem själva. Vid ett tillfälle vägrade de anställda att arbeta under farliga förhållanden. De gick i hungerstrejk. Deras oberoende fackförening segrade till slut och uppnådde resultat på flera områden.

Våra aktivister bidrog också med juridiskt stöd till arbetarna som anklagades av arbetsgivarna för att delta i en olaglig strejk. Trådbussförarna som blivit olagligt avskedade fick rätt i domstolen och erhöll betydande ersättning.

Du nämnde att Sociala rörelsen är en politisk paraplyorganisation som innefattar flera vänsterrörelser. Skapade detta problem med att utveckla ert politiska program? Kan du berätta om er organisations politiska visioner?

A.T.: Ja, som jag sa är många olika strömningar representerade i organisationen, men vi förenas av en gemensam antikapitalistisk vision. Efter Euromajdan har vi uttalat oss i olika frågor, som exempelvis öppenhet när det gäller budgetar. Under protesterna ockuperade vi utbildningsministeriet och krävde att alla finansiella data från universiteten skulle offentliggöras så att studenterna kunde se hur mycket staten betalade för deras utbildning och hur mycket de måste betala själva. I många fall visade det sig att universiteten krävde studenterna på pengar som staten redan hade betalat för deras utbildning. Vår ståndpunkt var: en öppen budget och inga affärshemligheter!

Vi krävde också ett slut på det oligarkiska systemet. Våra aktivister har deltagit i forskningsprojekt som undersökt oligarkernas skattesmitning genom offshoring i vissa branscher. Vi publicerade artiklar om offshoring i jordbruket och järnmalmgruvorna på magasinet *Spilnes* hemsida – *Spilne [Commons]* är tillsammans med *Mércé* en del av ELMO:s nätverk för östeuropeiska vänstermedia.

Sociala rörelsen har gång på gång uttalat sig mot det nyliberala omformandet av utbildning, hälsovård och social service, liksom när det gäller privatisering och kommersialisering av offentliga lokaler. Jämlikhet mellan könen är också en prioritet för vår organisation, där antalet män och kvinnor i vår styrelse är samma.

Vi har förstått att ni är inblandade i olika kampanjer för att stödja progressiv kamp snarare än att framföra er egen politiska agenda.

A.T.: Vi försöker stödja olika sociala rörelser och ge dem ett bredare perspektiv kring vad som är fel med kapitalismen. Vi visar att problemen inte bara handlar om individuella företagare, utan vi hjälper dem också att kämpa för specifika jobb. På detta sätt försöker vi sätta in miljöfrågor, lokala frågor och feministiska krav i ett antikapitalistiskt politiskt ramverk. Vi säger exempelvis att det inte är tillräckligt för ett företag att vara mer miljövänligt, det är inte nog att fler kvinnor får arbete, därför att staten måste ta mer ansvar inom de här områdena, exempelvis genom att ge fäder möjlighet att delta i sina barns uppfostran.

Vi arbetar också för att skapa nätverk där olika rörelser stödjer varandra. Exempelvis när vi arbetar med fackföreningarna så säger till dem att en del av oss är HBTQ-aktivister, att det är viktigt för oss, och vi säger: ”deras rättigheter är värda att kämpa för, eftersom deras rättigheter är era rättigheter”. Vi gör samma sak i kvinnorörelsen och den anarkistiska rörelsen – vi försöker förklara varför det är viktigt att stödja arbetarrörelsen. Ibland skapar det här märkliga situationer när någon säger: okej, det finns arbetare här, det finns missgynnade människor, ni är för arbetarna, men vi är också missgynnade. Men människor som tillhör arbetarklassen är också utsatta! De är inte affischfigurer från förra århundradet, de är här och nu, exempelvis bud och eller kroppsarbetare som arbetar som ”egna företagare” på byggarbetsplatser.

Samtidigt som ett stort antal ukrainska arbetare kämpar vid fronten undergräver regeringen arbetsrätten och återkommer med förslag som den misslyckades att driva igenom för några år sedan. De ukrainska fackföreningarna och er organisation protesterar mot detta, och det har lett till internationella fackföreningsprotester. Vänstern uttrycker också sin oro för att återuppbyggnaden efter kriget kan komma att ignorera samhällsintressena. Hur ser ni på den här utvecklingen?

A.T.: Ja, det är ett stort problem, men ingen nyhet. Den första protesten jag deltog i som gymnasieelev var mot nyliberal arbetslagstiftning 2008. På den tiden deltog vi i *Commons* studiegrupper och vi blev tillsagda att vi måste delta därför att som framtida anställda måste vi stödja protesterna. Med några års mellanrum har varje regering försökt avveckla och ”modernisera” arbetsrätten.

Tidigare ekonomiministern Tymofiy Mylovanov var exempelvis fräck nog att förklara behovet av att öka övertidsarbetet med en personlig historia: när han var på sjukhuset med covid-19 vred sköterskan som skötte honom sina händer, eftersom hon var så angelägen att få stanna på jobbet, men lagen tillät henne inte att göra det. Så Mylovanov drog slutsatsen att de som ville arbeta hårdare och bättre skulle få tillfälle att göra det.

Idag har exempelvis processen för att avskeda fackföreningsmedlemmar förenklats betydligt. Men fackföreningarna kan fortfarande förhindra sådana fall genom att utse en person som förtroendevald, och då kan inte arbetsgivare avskeda dem. Så även i krigstider har fackföreningarna verktyg för att motstå arbetsgivarnas arrogans.

Varför gör den ukrainska regeringen detta nu? Helt enkelt därför att de kan. Därför att vi inte är tillräckligt organiserade för att stå emot det. Sociala rörelsen arbetar för att visa att motstånd är möjligt. Motstånd ger resultat, och vi är beredda att bistå den kampen.

Försöker regeringen rättfärdiga dessa åtgärder genom att peka på kriget?

A.T.: Naturligtvis, nu skyller de allt på kriget. Exempelvis kan de expropriera fackföreningarnas egendom. De förklarar att de måste öka budgetintäkterna. Men beskattningen av stora företag ökar inte. Om de verkligen vill öka statsbudgeten så kan vi ge dem några tips om var de kan hitta mera pengar.

Vi ser hur splittrad den internationella vänstern är i sin inställning till kriget. Till exempel anklagade en grupp er i en intervju som publicerades på engelska för socialchauvinism eftersom ni stöder vapenleveranser från väst till Ukraina och den ukrainska regeringen. Hur svarar ni på det?

S.S.: De påstår sig vara för ”revolutionär defeatism”, men detta är en abstrakt idé. En socialistisk revolution är otänkbar i den nuvarande situationen i Ukraina och Ryssland.

A.T.: Och när det gäller vapenleveranserna... Våra kamrater, aktivister, tjänstgör nu i armén. Vi köper drönare och skyddsutrustning så att de kan bli effektivare och överleva. Om vi vill att rösterna som tillhör vänsterns veteraner ska höras, då måste vi stödja dem som kämpar nu.

Vi har sedan länge fackföreningskontakter i Mykolaiv. Efter den ryska invasionen vände vi oss till vänsteraktivister där: vem behöver hjälp med evakuering, vem behöver stöd vid fronten. Det verkar som att i slutet av mars förra året fanns det inget dricksvatten i staden därför att de ryska trupperna hade förstört en viktig vattenledning mellan Dnipro och Mykolaiv.¹ Vi startade en insamling och köpte en avsaltningssystem för havsvatten för 10.000 euro. Den fungerar riktigt bra även om den är långsam. Vi transporterade också flaskor med vatten till Kyiv och Odesa, ibland med bil och ibland med hjälp av våra aktivister som jobbar på järnvägen. Det är mycket kostsamt, man måste betala en massa för bensin till exempel, och bilen kan bara transportera 400 liter vatten åt gången. Efter befrielsen av Cherson återställdes vattentillförseln i Mykolaiv.² Detta hade inte varit möjligt utan HIMARS och andra vapen från väst.

Du sa att Sociala rörelsen representerar många vänstertendenser. Innebar detta några svårigheter när ni formulerade ert ställningstagande till kriget?

¹ Och alldeles nyligen sprängde ryska styrkor den stora Kachovka-dammen, som drabbar stora områden kring floden Dnepr. Syftet var troligen att man på detta sätt ville förkorta den front som man behöver försvara mot den väntade ukrainska offensiven i detta område eftersom översvämningarna gör det omöjligt att attackera i dessa områden. Katastrofen innebär att ett stort antal människor måste fly sina hem, samtidigt som stora arealer odlad mark förstörts, liksom bevattningssystem (för jordbruket) m m. Även kärnkraftverket i Zaporizjzja, som är beroende av kylvatten är i farozonen. / MF

² Den är nu förstörd efter sprängningen av dammen.

AT: Många av våra medlemmar kommer från östra Ukraina där den ryska propagandan är starkare, men de är också utsatta för intensivare bombningar. Vi har haft många diskussioner, men konsensus är att Ukraina har rätt att försvara sig. Ibland tar våra aktivister upp frågor som rätten att använda det ryska språket, vilket vi stöder. Det är sant att det är svårt att försvara denna rättighet just nu, men vi förstår deras inställning.

Vi är överens om att inte söka konflikter kring frågor som vi inte kan lösa själva för närvarande. Detta gäller även kriget, för vi kan inte stoppa det. Varför förstöra en organisation som gör en massa bra saker för vänsterns framtid i samhället? Vi är alla överens om behovet av ett vänsterparti, feministiska röster, fackliga röster, socialistiska röster och en agenda mot nyliberalismen.

Hur kan vänstergrupper hjälpa er?

AT: Det är en bra fråga. Det finns många ukrainska flyktingar som kommer till Ungern. Vi vore tacksamma för om ni kunde hjälpa dem, kanske även genom att ge dem vänsterpolitisk skolning. Vi kan också hjälpa till med detta genom att översätta material till ukrainska. Vi behöver även pengar för att återuppbygga vårt land.

Ett av våra främsta krav är att avskriva Ukrainas utrikkesskuld. Det vore väldigt konstigt om alla pengar som kommer till Ukraina i form av lån och som vi investerar till stöd för vår ekonomi, all humanitär hjälp, till slut skulle gå tillbaka till bankerna i väst. Det finns också de som argumenterar i det ungerska parlamentet för att avskriva Ukrainas skuld.

Vårt andra krav är en rättvis återuppbyggnad av Ukraina. Många länder, inklusive Ungern, deltog vid konferensen i Lugano där de presenterade huvuddragen till en plan för återhämtning och återuppbyggnad av Ukraina. Vi försöker att följa denna process, att uppmärksamma hur de här medlen används, så att de inte bara öses ut, utan även skapar drägliga arbetsvillkor med riktiga anställningar och inte ”gråa” jobb genom underkonsulter. Vi måste försäkra oss om att arbetarna som återuppbygger vårt land får allt de behöver.

Original: <https://europe-solidaire.org/spip.php?article66566>

Översättning (från engelska): Jan Czajkowski, bearbetad av Martin F.

Lästips – mer om/av Sotsialnyi Ruch

[Sotsialnyi Ruch \(ukrainska Sociala rörelsen\) om sig självt](#) (juni 2022)

[Sotsialnyi Ruch: Återblick på Ukraina 2022](#) (januari 2023)

Taras Bilous: [Självbestämmande och kriget i Ukraina](#) och [Kriget i Ukraina, internationell säkerhet och vänstern](#) (maj 2022)

Hanna Perechoda: [Ukrainas arbetare kämpar även mot ett inre hot – de behöver stöd](#) (maj 2023)

Ashley Smith: [Den ukrainska vänstern står inför en dubbel utmaning](#) (mars 2023)

Yuliya Yurchenko: [Ukraina: Demokratisk socialism eller barbari?](#) (maj 2023)